

INTEGREREN

**Handleiding
voor groepsbegeleiding**
met achtergrondinformatie

Hoe het spel begeleiden?

Vorbereiding

Als spelbegeleider fungeer je ook als 'overheid'. Je deelt de juiste documenten uit, geeft geld en integratiepunten, en houdt toezicht op het juiste verloop van het spel.

Installeer het spelbord, zodat elke speler voldoende plaats heeft om zijn verworven documenten en geld uit te stallen. Leg het groene stapeltje kanskaarten op het daartoe voorziene vakje (aan de kant 'met papieren') en het rode stapeltje op het andere vakje (aan de kant 'zonder papieren'). Leg alle documenten (in stapeltjes per document) klaar, zo verlies je tijdens het spel geen tijd met zoeken. Leg ook het geld in stapeltjes klaar.

Speluitleg

Geef eerst een algemene uitleg bij het spel. 'Jullie zijn allemaal 'nieuwkomers' in België. Bedoeling van het spel is je zo snel mogelijk te integreren. Zoals je ziet op het spelbord, gebeurt dat in verschillende stappen: de taal leren, een opleiding volgen, werk zoeken, een huis huren. Wie het eerst een huis kan kopen, heeft de spreekwoordelijke Belgische 'baksteen in de maag' en is gewonnen. Je kansen om te winnen worden bepaald door de zijde van het spelbord waarop je speelt: als je 'zonder papieren' bent, zal het al heel wat moeilijker worden.'

Geef een korte toelichting bij de symbolen op het spelbord, de integratievakken en de enkel- en dubbel-richting-routes. Benadruk ook het belang van de papiermolen, als punt waar documenten kunnen verzameld worden. Leg nog niet te veel uit: dat kan nog tijdens het spel, én het is leuker als spelers het al doende moeten ondervinden.

Spelverloop

Start het spel. Laat de spelers elk een situatie- en middelstartkaart trekken en voorlezen, voorzie in 'meegekregen' documenten of geld, en bepaal samen de startpositie van elke speler.

Tijdens het spel ben je als spelbegeleider en 'overheid' verantwoordelijk voor de controle van de spelers. Hou toezicht op de te volgen procedures, beurten die moeten worden overgeslagen, voorwaarden die moeten vervuld zijn om bepaalde routes te volgen, het afleveren van documenten en geld.

Je kan ook advies geven: bij aankomst in een integratievak (en een te kiezen route) of in de te volgen strategie.

Nabespreking bij het spel

Dit spel is gebaseerd op de realiteit. Voor veel mensen is 'integreren' een dagelijkse opdracht, die niet altijd even makkelijk is. Hou daarom na het spel ook een nabespreking, om de link met die realiteit duidelijk te maken. Hiervoor kan je gebruik maken van de achtergrondinformatie verderop in deze brochure.

Mogelijke vragen voor een groepsbespreking

Over 'met papieren' of 'zonder papieren':

- Wie is er 'met papieren' aan het spel begonnen? Wie 'zonder'? En wie is er 'met papieren' geëindigd? En wie 'zonder'?
- Hoe kwam het dat je papieren verloor of hebt gekregen? Strategie? Toeval?
- Het onderscheid tussen 'met papieren' en 'zonder papieren' is in de realiteit ook erg klein, en mensen gaan vaak van de ene situatie naar de andere over. Wist je dat?

Over het afleggen van het integratietraject:

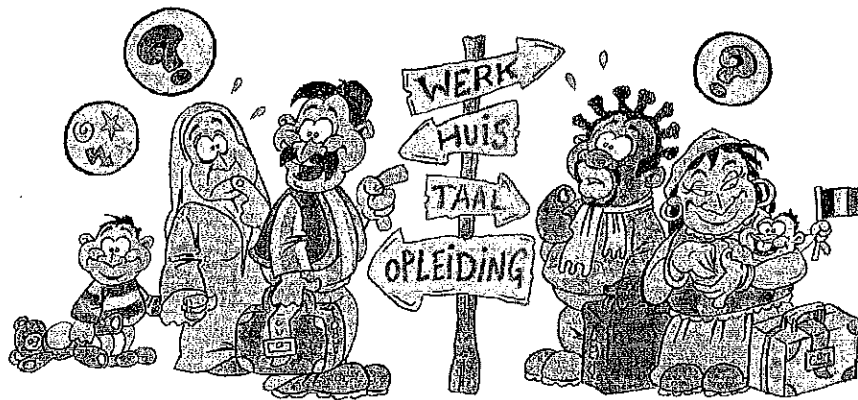
- Hoe voelde het om papieren te krijgen? Of, als je enkel een 'tijdelijke verblijfskaart' had: hoe voelde dat? Hoe voelde het om papieren te verliezen? Of om zonder papieren aan het spel te beginnen?
- Was het makkelijk om een 'plan', een 'strategie' uit te zetten om zo snel mogelijk je doel te bereiken? Wat heeft je daarbij geholpen? Wat heeft het bereiken van je doel verhinderd?
- Wat vond je van de verschillende procedures in de papiermolen?
- Sommige routes waren verplicht te volgen. Andere routes stelden veel voorwaarden. Vind je dat correct?
- Sommige situaties en vaardigheden geven je meer kans op 'regularisatie'. Wat vind je daarvan?

Over integratie:

- Integratie wordt in dit spel eenvoudig voorgesteld: Nederlandse les volgen, een opleiding, werk vinden, een huis huren en een huis kopen. Wat versta jij onder 'integratie'? Wat zijn de dingen die je minstens 'verwacht' van 'nieuwkomers'? Zou je nieuwkomers daartoe verplichten, of enkel 'aanmoedigen'?
- Is 'integratie' enkel een taak van de nieuwkomer, of ook van de samenleving (die 'nieuwkomers' extra kansen moet geven)? Moet de 'nieuwkomer' zich 'aanpassen' aan onze samenleving, of moeten wij als samenleving ook (meer) leren omgaan met diverse culturen?

Over het spel:

- Kan je je nu beter voorstellen wat nieuwkomers doormaken als ze pas in België aankomen? Wist je dat? Had je er een ander beeld van? Hoe komt dat?
- Waar haal jij je voorstelling van vluchtelingen, vreemdelingen, nieuwkomers, ... vandaan? Uit eigen ervaringen? Uit dingen die je hoort vertellen? Uit media en berichtgeving? Omdat je persoonlijk vluchtelingen, nieuwkomers, ... kent? Denk je dat dit beeld 'correct' is?

Achtergrondinformatie bij het spel

Waarom vluchten mensen?

Het gaat niet goed met de wereld. Wij leven in relatieve welvaart, maar op veel plekken is het ellende troef. 1,2 miljard mensen moet het doen met minder dan 1 dollar per dag. 800 miljoen mensen heeft honger. 77 miljoen kinderen (waarvan 70 miljoen meisjes) gaan niet naar de basisschool. Jaarlijks sterven 11 miljoen kinderen beneden de vijf jaar (dat zijn dagelijks 1200 kinderen), vaak aan gemakkelijk geneesbare ziekten. 1,2 miljard mensen heeft geen toegang tot drinkbaar water. 2,4 miljard moet het stellen zonder sanitaire basisvoorzieningen. Per jaar woeden 100 tot 150 gewapende conflicten over heel de wereld. Dat zijn meestal conflic-

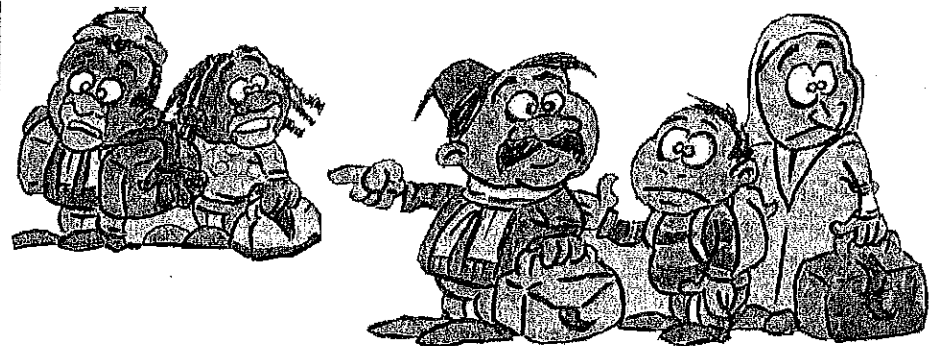
ten tussen bevolkingsgroepen, etnieën of religieuze groeperingen. Vaak worden die conflicten ook bewapend door grotere machten (VS, Europa, Rusland, ...) omdat ze hopen uit de afloop van het conflict winst te slaan. Die grootmachten voeren ook steeds meer oorlog tegen landen: vaak onder het mom van mensenrechten of wereldvrede, maar in de praktijk vooral om grondstoffen en strategische belangen (denk aan de oorlog in Afghanistan, Irak, Kosovo, ...).

Eén en ander heeft ook te maken met de oneerlijke machts- en handelsverhoudingen in de wereld. Veel landen in het Zuiden waren vroeger kolonies van het Noorden. Toen deze landen onafhankelijk werden, gingen ze bij het Noorden leningen aan om hun industriële ontwikkeling te kunnen betalen. Op deze leningen moesten ze intresten betalen. Met de economische crisis van de jaren '70 gingen deze intresten enorm de hoogte in, waardoor landen steeds meer moesten afbetalen. Veel landen hebben zo al drie keer hun oorspronkelijk geleende som terugbetaald, maar moeten toch nog steeds schuld aflossen.

Omdat dit steeds minder lukte, werden deze landen door het Noorden onder druk gezet. Om geld vrij te maken en de schuld toch te kunnen terug betalen, werden landen in het Zuiden verplicht op hun uitgaven te besparen. Zo werd er steeds minder geld gegeven aan gezondheidszorg, onderwijs, openbare dienstverlening, ... met enkel meer ellende tot gevolg.

Een andere manier om geld te winnen, was de staatsbedrijven (die zorgen voor elektriciteit, water enz.) te verkopen aan privé-bedrijven. Deze privatiseringen leidden er vaak toe dat water en elektriciteit enkel toegankelijk bleef voor wie het kon betalen.

Een andere manier om meer inkomsten te krijgen, was meer producten gaan maken die alleen

bestemd zijn voor verkoop. Zo worden steeds meer producten geteeld die verkocht worden aan het westen (suiker, cacao, bananen, ...), maar wordt er steeds minder voedsel geproduceerd voor de eigen bevolking. Omdat steeds meer landen dezelfde producten voor het westen gingen produceren, daalde de prijs voor die producten ook steeds meer. De boer in het zuiden houdt zo steeds minder over van zijn verkoop.

Het Noorden heeft echter ook zijn eigen boeren en producten. Om die te beschermen tegen al te veel concurrentie uit het Zuiden, moeten Zuiderse landen belastingen betalen als ze hun producten hier willen verkopen (importheffingen). Omgekeerd subsidieert Europa haar boeren, als die hun producten in het Zuiden willen gaan verkopen. Daardoor kunnen ze hun producten daar veel goedkoper aanbieden dan de plaatselijke boer, waardoor die nog meer in de armoede terecht komt.

Vluchtelingen en migratie: een wereldwijd fenomeen

In 2007 waren over heel de wereld 67 miljoen mensen op de vlucht. Hier bovenop zijn nog zo'n 12 miljoen 'staatloze' mensen op de dool. Het is zeker niet zo dat die vluchtelingen allemaal 'het westen komen overspoelen', zoals vaak beweerd wordt. Het grootste deel (51 miljoen vluchtelingen) is op de vlucht in eigen land. 26 miljoen mensen daarvan zijn op de vlucht voor gewapend conflict; 25 miljoen (een steeds groeiende groep) vluchtten voor milieurampen of oprukkende klimaatverandering.

Van de 16 miljoen vluchtelingen die het eigen land echt hebben verlaten, zijn 4,6 miljoen Palestijnse vluchtelingen. Van de 11,4 miljoen 'andere' vluchtelingen die het land hebben verlaten, hebben slechts 1,6 miljoen vluchtelingen hun eigen regio verlaten.

De vluchtelingen die het eigen land hebben verlaten, komen ook niet allemaal in Europa terecht. Een derde zit en blijft in Azië; een vierde in het Midden-Oosten en Noord-Afrika. De rest van Afrika vangt 20% van de vluchtelingen op; Europa slechts 14%. Noord-Amerika geeft een onderkomen aan 9% van de vluchtelingen.

De landen die het meeste vluchtelingen opvangen zijn Pakistan, Syrië, Iran, Duitsland en Jordanië. België zit zelfs niet in de top-10; in 2007 werden er 11.115 asielaanvragen geteld, wat een historisch laag aantal is.

De landen waar de meeste mensen uit vluchten, zijn meteen ook de landen met de meeste conflicten: Afghanistan, Irak, Columbia, Soedan, Somalië, Burundi en de Democratische Republiek Congo.

(Dit zijn de cijfers in juli 2008. Voor meer actuele gegevens: zie www.unhcr.org of www.fedasil.be)

Asiel- en migratiebeleid in België: wie mag blijven?

In de jaren '50 en '60 had België veel arbeiders nodig (o.a. om in de mijnen te komen werken). Italianen, Grieken, Spanjaarden, Turken, Marokkanen, ... werden daarvoor naar hier gehaald. Met de economische crisis van de jaren '70 was er plots minder werk. In 1974 voerde België daarom de migratiestop in. Sindsdien worden buitenlanders enkel nog in bepaalde gevallen toegelaten.

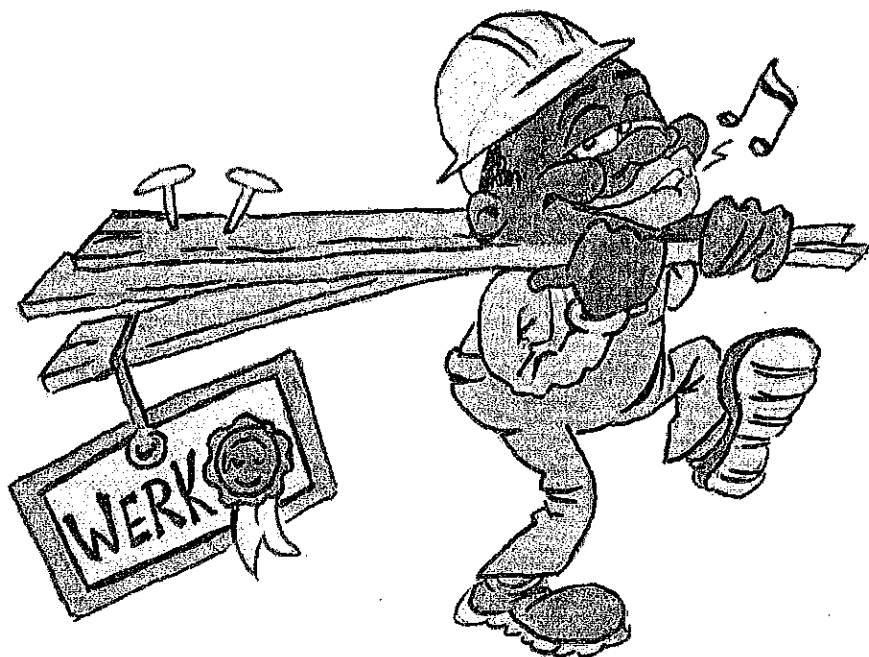
Een eerste groep die België nog wel binnen mogen, zijn 'vluchtelingen', zoals ze gedefinieerd werden in de Conventie van Genève (1951). Dit VN-verdrag omschrijft een vluchteling als iemand die persoonlijk vervolgd werd omwille van zijn politieke overtuiging, religie, nationaliteit, etnie of het behoren tot een bepaalde sociale groep.

Sinds oktober 2006 wil België ook bescherming geven aan wie vluchtte voor een 'onmenselijke of vernederende behandeling', foltering of 'willekeurig oorlogsgeweld' (deze mensen krijgen het 'subsidiar beschermingsstatuut').

Als iemand het statuut van 'vluchteling' of 'subsidiare bescherming' krijgt, mag hij in België blijven. Om dit uit te maken, moet die persoon eerst de asielprocedure doorlopen. Tijdens deze procedure gaat de Belgische overheid na wat precies het probleem was waar de asielzoeker voor op de vlucht is.

Wie het slachtoffer werd van mensenhandel, zo in België is verzeild geraakt én bereid is mee te werken aan de vervolging van zijn mensenhandelaar, kan in sommige gevallen ook in België blijven.

Buitenlanders kunnen zich ook in België komen vestigen, als hun familielid al wettelijk in België woont. Ze doen dan aan gezinshereniging. Wanneer iemand die wettelijk in België woont, huwt met iemand uit het buitenland, kan die partner ook in België komen wonen ('gezinsvorming').

Een andere groep zijn buitenlandse studenten en toeristen. Die kunnen onder bepaalde voorwaarden ook in België verblijven, maar enkel tijdelijk: zolang hun studie hier of hun reis duurt. Daarna moeten ze terug naar hun thuisland.

Zoals gezegd kent België sinds de jaren '70 een migratiestop. 'Economische migratie' is daardoor niet meer mogelijk. Vreemdelingen van buiten de Europese Unie kunnen enkel heel uitzonderlijk in België komen werken. (Dit gaat bijvoorbeeld wel voor topvoetballers en specifieke hoog opgeleiden). Door het (toekomstige) tekort op de arbeidsmarkt, staat economische migratie nu weer volop ter discussie.

Voor EU-burgers en hun familieleden gelden heel andere regels.

EU-burgers genieten immers van een 'recht op vrij verkeer'. Dat wil zeggen: zij kunnen in België komen wonen als ze hier werk vinden of beschikken over 'voldoende bestaansmiddelen'. EU-burgers kunnen hier vrij werken als werknemer of als zelfstandige. Ook hun familieleden genieten van dit 'recht op vrij verkeer'.

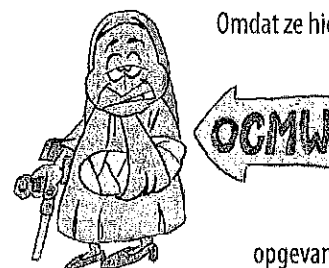
Nieuwe EU-burgers (zoals Polen, Roemenen, enz) kunnen (nog zeker tot 2009 of 2011) enkel in België werken met een speciale arbeidskaart. Die wordt wel gemakkelijker afgeleverd als het gaat om een tewerkstelling in een 'knelpuntberoep': een job waar moeilijk Belgen voor gevonden worden.

Mensen zonder papieren

België heeft een aantal duidelijke regels over wie in het land wordt toegelaten. Maar mensen vluchten om veel meer redenen dan hierboven opgesomd. Economische vluchtelingen zijn op de vlucht voor armoede en werkloosheid, en hopen hier werk en een beter leven te vinden. Ecologische vluchtelingen slaan op de vlucht voor milieurampen en klimaatwijzigingen. Mensen slaan op de vlucht voor verstikkende culturele tradities, hadden ernstige familiale problemen of werden uit hun gemeenschap verstoten. Al deze mensen zal België sowieso niet toelaten, hoe ernstig hun problemen ook zijn.

Maar ook de vluchtelingen binnen de 'Conventie van Genève' of het 'subsidiare beschermingsstatuut' worden niet sowieso toegelaten. De vluchteling moet zijn verhaal grondig kunnen bewijzen. Wie te weinig bewijsstukken heeft, wordt niet geloofd en ook niet toegelaten. Ongeveer 15% van de asielzoekers krijgt uiteindelijk toelating in België te blijven.

Wie niet in België wordt toegelaten, krijgt geen verblijfspapieren, en wordt verzocht het land weer te verlaten. Maar veel mensen doen dat niet. Omdat het nog altijd te gevaarlijk is in hun land. Of omdat ze niets meer hebben om naar terug te keren. Of omdat ze hier ondertussen al zo lang zijn, en hun leven hier uitgebouwd hebben. Ze verblijven hier dan 'illegaal', want ze hebben niet de juiste verblijfspapieren.

Omdat ze hier eigenlijk niet mogen zijn, krijgen ze van de overheid ook erg weinig rechten. Ze hebben enkel recht op 'dringende medische hulp' (als ze hun dokter of apotheker niet kunnen betalen, kan het OCMW hierin tussen komen). Kinderen zonder papieren kunnen ook naar school gaan, en (als de ouders niet meer kunnen instaan voor de opvoeding) opgevangen worden in een centrum.

Mensen zonder papieren mogen niet werken (waardoor ze vaak 'in het zwart' werken om toch te overleven). Ze worden vaak slachtoffer van uitbuiting en huisjesmelkerij. Ze kunnen steeds – als ze een politieagent tegenkomen – worden opgepakt en tóch naar het thuisland worden teruggestuurd.

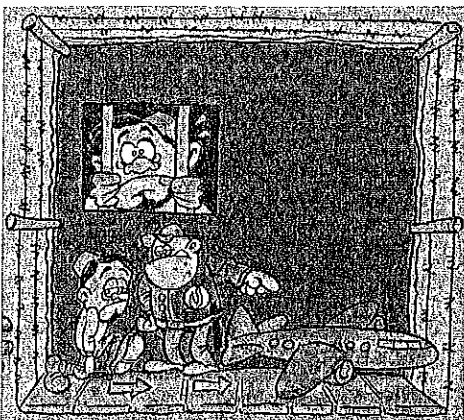
Er zouden 110.000 mensen zonder papieren in België verblijven. Binnen de EU zou het om 8 miljoen gaan, en 11 miljoen in de VS.

Regularisatie

Als iemand hier zonder papieren verblijft, of enkel met tijdelijke papieren, kan hij in 'buitengewone omstandigheden' aan de overheid vragen tóch zijn verblijfspapieren in orde te maken. Omdat zijn procedure al erg lang aansleept, bijvoorbeeld. Of omdat hij geen papieren heeft, maar hier al erg lang is. En hij goed geïntegreerd is en zijn kinderen hier naar school gaan. Of omdat hij zwaar ziek is en dus niet naar zijn thuisland terug kan.

Vroeger was het volledig aan de minister om te beslissen of iemand 'geregulariseerd' zou worden of niet. Welke criteria daarbij gebruikt werden, was niet duidelijk. Na massale en jarenlange acties van mensen zonder papieren én het Belgische middenveld, heeft de overheid die criteria nu toch duidelijker gemaakt.

Gesloten centra

Mensen zonder papieren moeten het land verlaten. Als ze dat niet doen, kunnen ze bij (politie)controles steeds worden aangehouden. De politie zal dan proberen hen gedwongen naar hun land terug te sturen. Omdat dat even duurt (de persoon moet worden geïdentificeerd, er moet een vlucht worden vastgelegd, het thuisland moet akkoord gaan de persoon 'terug te nemen') worden mensen in tussentijd in een gesloten centrum gevangen gezet.

Er zijn zes gesloten centra in België, met iets meer dan 600 plaatsen. Omdat die centra vaak vol zitten, wordt meer dan de helft van de mensen bij arrestatie direct terug vrij gelaten, met enkel opnieuw een bevel het land te verlaten. Als mensen tóch worden opgesloten, maar België slaagt er niet in de terugkeer binnen vijf maanden te regelen, worden ze ook opnieuw vrijgelaten. Dat is bij een derde van de gevangen gezette mensen het geval. Ze krijgen dan enkel een nieuw bevel het land te verlaten.

Huwelijk

Buitenlanders die hier verblijven mogen trouwen, of ze nu papieren hebben of niet. Hiervoor moet elke partner wel beschikken over de juiste documenten: een bewijs van identiteit, ongehuwde staat en een geboorteakte.

Voor iemand zonder papieren kan een huwelijk met iemand mét papieren leiden tot een verblijfskaart. De overheid voert daarom veel controle uit naar 'schijnhuwelijken'. De ambtenaar van de burgerlijke stand, waar het koppel de huwelijksaanvraag doet, kan daarom besluiten het huwelijk uit te stellen.

En het parket vragen eerst een onderzoek naar het huwelijk uit te voeren. Op basis van interviews en onderzoek geeft het parket dan een advies. Nadien beslist de gemeente of ze het huwelijk zal toelaten of niet.

Sommige steden zijn vrij streng in die controle op schijnhuwelijken. Zo gebeurt het dat koppels, die écht van elkaar houden, toch niet door de controle geraken en niet mogen trouwen.

Gezinshereniging

Wie wettelijk ('met papieren') in België verblijft, kan leden van zijn gezin uit het thuisland (kinderen, partner, ouders, ...) naar België laten overkomen. Op basis van deze 'gezinshereniging' kunnen deze mensen dan ook verblijfspapieren krijgen en in België blijven. De voorwaarden voor deze 'gezinshereniging' verschillen naargelang de nationaliteit van de persoon die al in

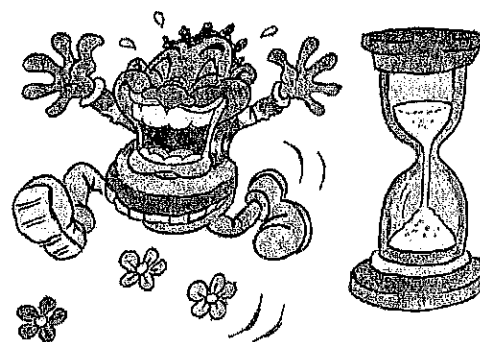
België woont (is hij Belg, EU-burger of niet-EU-burger?) én naargelang het 'soort' familielid dat hij wil laten overkomen. Een gezinshereniging kan aangevraagd worden vanuit het thuisland, of na aankomst in België.

Als de juiste documenten zijn voorgelegd, krijgt diegene die door 'gezinshereniging' naar België is gekomen een tijdelijke verblijfskaart (bijvoorbeeld voor drie jaar).

Als binnen die tijd de 'voorwaarde' voor gezinshereniging vervalt (de in België verblijvende persoon verliest zelf zijn papieren, of overlijdt, of beslist te scheiden, of de naar België gehaalde persoon vraagt te veel steun van de overheid, ...) kan die tijdelijke verblijfskaart ingetrokken worden, en moet de gezinshereniger weer het land verlaten.

Tijdelijk verblijf

In sommige gevallen krijgen mensen slechts een tijdelijke verblijfskaart. Als mensen worden geregulariseerd, krijgen ze vaak een verblijfskaart voor een jaar, die enkel wordt verlengd (en nadien definitief kan worden) als ze in dat jaar werk vinden en bewijzen niet ten laste te zijn van de staat. Mensen krijgen ook een tijdelijke verblijfskaart, zolang hun asielprocedure loopt

en er nog geen definitieve beslissing genomen is. Of mensen krijgen enkel 'subsidiare bescherming': dan krijgen ze een verblijfskaart voor een jaar. Als na dat jaar het geweld in het thuisland nog steeds woedt, kan de kaart voor nog eens een jaar verlengd worden. Pas na vijf jaar kan de kaart definitief worden. Of mensen vroegen gezinshereniging aan, en krijgen een tijdelijke

verblijfskaart zolang onderzocht wordt of wel aan al de voorwaarden is voldaan. Buitenlandse studenten en toeristen krijgen sowieso enkel een tijdelijk visum; ze mogen hier blijven zolang de studie of de reis duurt.

Integratie

Er is veel discussie over 'integratie'. Meningeën verschillen over wat 'nieuwkomers' zouden moeten doen als ze in België komen wonen, en of ze hier al dan niet toe verplicht moeten worden. Dat nieuwkomers de Belgische wetten moeten volgen, daar is iedereen het over eens. Sommige mensen vinden ook dat ze verplicht moeten worden de Nederlandse taal te leren. Of dat ze onze waarden en gebruiken zo veel mogelijk moeten overnemen.

Sommige mensen vinden zelfs dat (culturele) verschillen zo weinig mogelijk zichtbaar moeten zijn (bv. verbod op het dragen van hoofddoeken). Soms neigen die mening naar 'assimilatie': nieuwkomers worden enkel aanvaard als ze 'namaak-Belgen' worden, en ze volledig opgaan in 'onze cultuur'.

Andere mensen vinden dat culturele verschillen moeten worden

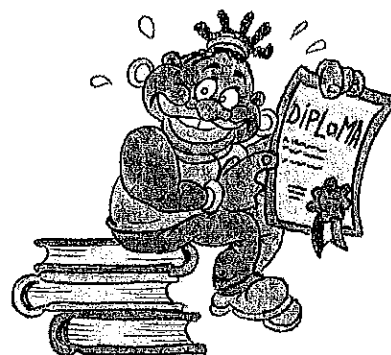
gerespecteerd. Dat nieuwkomers de vrijheid moeten krijgen hun cultuur (met zijn waarden, gebruiken, geloof, klederdracht, ...) volledig te beleven. Sommigen gaan zelfs zo ver te zeggen dat we geen enkele kritiek mogen geven op andere culturen (bv. op ongewilde uithuwelijking, vrouwenbesnijdenis, ...) omdat we die cultuur enkel vanuit onze eigen cultuur beoordelen, en dat dat nooit 'objectief' is. Die meningen neigen soms naar wederzijdse onverschilligheid: dat verschillende culturen vooral meer op zichzelf teruggetrokken geraken en steeds minder contact met elkaar hebben.

Een andere mening is dat culturele diversiteit nu eenmaal een realiteit is. We leven steeds meer met verschillende culturen samen; een 'dominante' Belgische cultuur bestaat steeds minder. Op sommige plaatsen in sommige grootsteden is de helft van de bevolking al van niet-Belgische origine. Het gaat er dan niet meer om of we 'voor' of 'tegen' nieuwkomers zijn, maar vooral over hoe we dat 'samenleven in diversiteit' in de toekomst moeten gaan doen. Sommige mensen zeggen dat 'assimilatie' (met vervlakking van de culturele verschillen) of 'onverschilligheid' (waarbij iedereen de vrijheid krijgt zijn 'cultuur' te beleven) dan niet meer helpt. We moeten elkaars culturen durven bevragen en bekritisieren, allemaal 'water bij de wijn' doen, zodat we ook van elkaar kunnen leren en mogelijk ontdekken dat we ook vooral veel gemeenschappelijk hebben.

Nog andere mensen vinden dat culturele verschillen of 'problemen' niet overdreven moeten worden. Het 'probleem' met nieuwkomers zou volgens hen vooral liggen in de achterstelling en armoede waarin die mensen vaak zitten. Racisme in de samenleving, achterstelling in het onderwijs en op de arbeidsmarkt, 'onze' samenleving die in haar structuren nog niet is aangepast aan 'nieuwkomers', oneerlijke machtsverhoudingen tussen bevolkingsgroepen, ... zouden, veel meer dan 'culturele verschillen', aan de basis liggen van 'problemen met nieuwkomers'.

Integratiebeleid

Buitenlanders kunnen in Vlaanderen een 'inburgeringstraject' volgen. Voor sommige nieuwkomers (pas erkende vluchtelingen, geregulariseerden, erkende gezinsherenigers, ...) is dit zelfs verplicht. Het inburgeringstraject wordt georganiseerd door 'onthaalbureaus'. De bureaus begeleiden de mensen bij de inschrijving voor een cursus Nederlandse les (i.s.m. de 'Huizen van het

Nederlands'), toeleiding naar werk (i.s.m. de VDAB) en ze geven ook een cursus 'maatschappelijke oriëntering' (waar mensen meer leren over het reilen en zeilen van de Vlaamse samenleving).

Het volgen van (delen van) het inburgeringstraject wordt meer en meer gekoppeld aan andere rechten (zoals het recht op sociale huisvesting, of leefloon). Wie verplicht is het traject te volgen maar dit niet doet, kan gestraft worden.

Integratie voor mensen zonder papieren

Mensen zonder papieren kunnen geen inburgeringstraject volgen, maar doen in de praktijk vaak veel moeite zich toch te 'integreren'. Hoewel de inschrijvingsvoorwaarden steeds strenger worden, kunnen ze vaak toch nog terecht bij instellingen voor Nederlandse les.

Een opleiding volgen wordt moeilijker. Kinderen zonder papieren mogen wel naar school, maar volwassenen worden vaak niet toegelaten. Of ze kunnen de opleiding niet betalen. Of het gaat om beroepsopleidingen, die enkel te volgen zijn als je ook wettelijk mag werken.

Werken is verboden voor mensen zonder papieren. Om te overleven, zoeken veel mensen 'werk in het zwart'. Dat is niet eenvoudig, de jobs zijn onzeker en vaak erg slecht betaald.

Mensen zonder papieren kunnen een huis huren: als ze een eigenaar vinden die dit ook wil, is hun huurcontract wettelijk. Maar weinig eigenaars zijn hiertoe bereid. Of ze vragen erg veel geld voor slechte woningen. Zo'n huisjesmelkerij is strafbaar.

(De hierboven beschreven situatie is de stand van zaken in juli 2008. Het Belgische asielbeleid is echter steeds in beweging en verandering. Voor een actuele stand van zaken én meer uitleg, zie www.de8.be of www.vmc.be)